

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Forskrifter om rammeplan for femårig grunnskolelærerutdanninger - høringssvar fra NTNU

Forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger har vært på intern høring i institusjonen. Det har kommet inn flere uttalelser, og disse ligger til grunn for NTNUs høringssuttalelse.

Grunnskolelærerutdanning eller lektorutdanning?

Departementet har erstattet rammeplanutvalgets navn på utdanningene uten at det foreligger en nærmere begrunnelse. Utvalget er av den formening at enhetlig benevnelsesbruk forventes å bidra positivt til rekrutteringen til lærerutdanningene, og at det foreligger klare rekrutteringsfordeler ved å benytte lektorbenevnelsen. NTNU mener at det kan synes vanskelig å se hvorfor de tre lærerutdanningsforløpene som alle kvalifiserer for tilsetting og arbeid som lektor i skolen skal ha ulik benevnelse. Lektorbenevnelsen vil bidra til å løfte lærerutdanningens og grunnskolelærerutdanningens status, samt synliggjøre at utdanningen er på masternivå.

Læringsutbyttebeskrivelser

Departementet ønsker en tilbakemelding også på utbytteformuleringene. Omfanget av læringsutbyttebeskrivelser er tidligere blitt problematisert i en rekke sammenhenger, og NTNU ser det som positivt at antallet nå synes redusert, dog i en mer kompakt og innholdsrik form.

Det vises til den første utbytteformuleringen i forslaget under «kunnskap», hvor deskriptorene fra det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket benyttes til å beskrive avansert kunnskap i masterfaget og fagområder på masternivå samt bred kunnskap i fag som inngår i utdanningens tre første år. Det oppstår imidlertid et nivåmessig problem når profesjonsrettet kunnskap i et valgt fag eller fagområde skal kobles sammen med pedagogikk. Dette kan leses som om kunnskapsnivået i masterfaget (60 sp i syklus 1 og ytterligere 90 sp i syklus 2) likestilles med kunnskapsnivået i pedagogikk, som med sine 60 sp fordeles over begge sykluser. Her bør man vurdere å differensiere

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
NTNU			73 59 50 00	Seniorrådgiver Kjersti Møller
Seksjon for studier og bibliotek	postmottak@adm.ntnu.no			kjersti.moller@ntnu.no
7491 Trondheim	https://www.ntnu.no/			Tlf: 73 55 66 77

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

kravet til dokumenterbart kunnskapsnivå, for eksempel slik: «Kandidaten har avansert profesjonsrettet kunnskap i et valgt fag eller fagområde og bred profesjonsrettet kunnskap i pedagogikk, (...).»

Profesjonsfag eller pedagogikk?

Departementet har i høringsutkastet valgt å erstatte utvalgets «pedagogikk» med «profesjonsfag», uten at dette skal medføre substansielle endringer. NTNU støtter ikke denne endringen og ser flere utfordringer ved å endre benevnelsen, også av substansiell karakter. NTNU anser det som problematisk å omdøpe et sentralt fag i lærerutdanningen fra en benevnelse som er dekkende, til en av uklar betydning, både når det gjelder generell anvendelse av begrepet, og i avgrensningen mot øvrige fag i grunnskolelærerutdanningen. Slik NTNU ser det, risikerer nå faget pedagogikk å miste sin betydning både som kulturfag, hovedfag og forskningsfag i lærerutdanningen.

Som fag, vitenskap og forskningsdisiplin har pedagogikken sin særskilte begrepsutvikling og teoridannelse, og beskjeftiger seg med teorier om undervisning og oppdragelse. Typisk for faget er at det ikke bare søker å svare på hvordan barn lærer best og mest mulig, pedagoger drøfter også hva som foregår i pedagogiske relasjoner, og hvorfor og med hvilken rett vi gjør det vi gjør. Pedagogikkfagets kunnskap baseres på et bredt område av skolerelaterte problemstillinger, og faget bidrar til at skolens aktører kan møte dagens utfordringer på en profesjonell måte med grunnlag i pedagogisk forskning. I vid forstand vil kunnskap om læring og læringsmiljø, læringsledelse, elevmangfold, tilpasset opplæring, inkludering og spørsmål om sosial ulikhet være sentrale tema for pedagogiske forskere og undervisere i lærerutdanningen.

Grunnskolelærerutdanningen kjennetegnes også av at fag og fagdidaktikk er integrert i det enkelte undervisningsfag, mens pedagogikkfaget ivaretar generell didaktikk, pedagogisk psykologi, kunnskap om skolen som organisasjon, læreplanteori, etc. En syntese av disiplinkunnskap og fagdidaktisk kunnskap gir profesjonsrettet kunnskap i skolens fag, og samtlige fag i grunnskolelærerutdanningen er å anse som profesjonsfag. Noe annet kan synes å stride mot den grunnleggende integrasjonstanken som grunnskolelærerutdanningen er bygget på.

Det finnes i dag heller ingen enhetlig og omforent definisjon og forståelse av hva et profesjonsfag er, og den nye fagbetegnelsen synes forvirrende. Profesjonsfag anvendes i dag som en paraplybetegnelse i lektorutdanningen og rommer pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Det er uheldig å ha to ulike betydninger av profesjonsfag innen norsk lærerutdanning. Ulike fag, vitensfelt og kunnskapstradisjoner blandes sammen, og yter ikke noen av dem rettferdighet.

Profesjonsfagets organisering

NTNU støtter at lærernes fagkunnskap i undervisningsfagene styrkes, med henvisning til *Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen*. Det samme dokumentet viser også til forskning som

peker på lærernes pedagogiske kunnskaper og ferdigheter for elevenes læring og utvikling. Denne forskningen bør ikke overses; det er ingen motsetning mellom å være en god fagperson og god pedagog. Forskning om lærerkvalitet viser nokså entydig at mange av arbeidsoppgavene i skolen krever inngående og omfattende pedagogisk kunnskap.

Mens undervisningsfagene skal styrkes, i første rekke de teoretiske hovedfagene, reduseres lærerens pedagogiske kunnskaper, innsikter og ferdigheter paradoksalt nok ved å innføre 15 sp religion, livssyn og etikk. Dette vil medføre en svekkelse av pedagogikkfaget i lærerutdanningen, slik NTNU ser det. Dersom pedagogikken svekkes, risikerer man at lærerne blir fratatt sin faglige identitet og autoritet som pedagoger, noe som kan gjøre dem svakere rustet til å delta i meningsdanning om skole og oppvekst.

Det foreslås å organisere profesjonsfaget med 30 sp fordelt mellom de tre første studieår og de resterende 30 sp i 4.-5. studieår, og NTNU ser noen utfordringer ved dette. Å fordele 30 sp utover de tre første årene av utdanningen, kan medføre utfordringer knyttet til integrasjon av pedagogikkfaget i utdanningen. Ved en slik fordeling er institusjonen henvist til å velge enten mellom større emner i pedagogikk med ujevn spredning over seks semestre, eller en modell med jevn spredning, men i små emner. Det er vanskelig å ivareta hensynet til at studentene bør arbeide med pedagogikk jevnt gjennom studiet, samtidig som det bør opprettholdes et visst læringstrykk i ikke altfor små emner. Det er fremdeles behov for for sterkt fokus på sammenbindende elementer i utdanningen.

Masterfag

NTNU ser det som problematisk at forslaget til ny grunnskolelærerutdanning ikke åpner for masterfordypning i tilpasset opplæring og spesialpedagogikk eller annen pedagogikkfaglig fordypning. Opplæringsloven slår fast retten til spesialundervisning, spesialpedagogisk kompetanse etterlyses i mange sammenhenger og en stor andel av elever i grunnskolen har behov for tilpasninger utover ordinært opplæringstilbud. Til tross for dette er spesialpedagogisk kompetanse viet lite oppmerksomhet i forskriftens læringsutbyttebeskrivelser, samt at den nye lærerutdanningen vil redusere vilkårene for å kvalifisere lærere til spesialundervisning. NTNU mener at styrkingen av lærerutdanningen med et femårig utdanningsforløp også må komme barn og unge med spesielle behov til gode. Dette bør tydeliggjøres både i læringsutbyttebeskrivelsene og ved at det åpnes for å avlegge masteroppgave i spesialpedagogikk. Kombinasjonen av lærerutdanning og fordypning i spesialpedagogikk gir en særskilt profesjonskompetanse for spesialpedagogisk arbeid i skolen.

NTNU ber også departementet vurdere om det bør være anledning til å velge andre former for pedagogikkfaglig masterfordypning i den femårige grunnskolelærerutdanningen. Med en grunnskolelærerutdanningsmodell som utelukkende åpner for master i skolefag kan skolen miste mulighet til å rekruttere og utvikle kompetanse på masternivå innen en rekke områder som

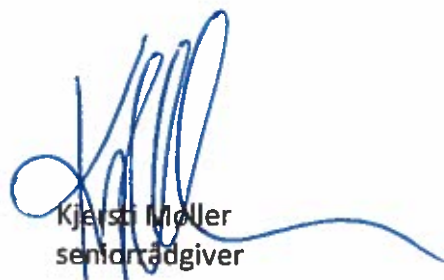
forskning viser er grunnleggende for læringsarbeid. Dette kan bety at man utelukker forskning på læring, motivasjon, læringsmiljø, kulturelt mangfold, spesielt tilrettelagt opplæring, mobbing, foreldresamarbeid, kollegaveiledning, skolen som organisasjon, psykisk helse osv. Det satses i dag på skolebasert kompetanseutvikling som normalordning, og da er det viktig med lærere med stor breddekunnskap, også innen områder som ikke er direkte knyttet til fag og fagdidaktikk i klasserommet.

Dersom muligheten til pedagogikkfaglig master forsvinner med ny grunnskolelærerutdanning, risikerer lærerutdanningsinstitusjoner også å miste en viktig rekrutteringsarena for eget fagmiljø. Pedagogikk er et sentralt fag innenfor lærerutdanningen hvor mye av FoU-virksomheten drives av ansatte med pedagogikkfaglig utdanningsbakgrunn som har direkte profesjonsfaglig relevans. Deres faglige bidrag vil være viktig i utviklingen av den nye grunnskolelærerutdanningen. Det ligger et godt potensiale for kvalitetsutvikling når fagmiljøet består av personer med både lærerprofesjonsfaglig og pedagogikkfaglig kompetanse.

Med hilsen,

Berit Johanne Kjeldstad
prorektor for utdanning

Kjersti Møller
seniorrådgiver